

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
UNIVERSITY OF PIRAEUS

Εικόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Δρ. Αθανάσιος Ν. Σαμαράς
Λέκτορας Διεθνούς και Πολιτικής Επικοινωνίας
Τμήμα Διεθνών & Ευρωπαϊκών Σπουδών
Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Lifelong
Learning
Programme

Άσκηση Προσωποποίηση

Ερώτηση: «Όταν ακούτε την λέξη Γερμανία τι σας έρχεται στο μυαλό;»

Ερώτηση: «Όταν ακούτε την λέξη Ελλάδα τι σας έρχεται στο μυαλό;»

Ερώτηση: «Όταν ακούτε την λέξη Ευρωπαϊκή Ένωση τι σας έρχεται στο μυαλό;»

Έχουν τα κράτη εικόνες;

Έχουν οι υπερεθνικοί οργανισμοί όπως η Ευρωπαϊκή ένωση εικόνα;

Αλήθεια τι είναι η εικόνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

Εικόνες Κρατών - Εικόνα της Ε.Ε.

Το σύνολο των χαρακτηριστικών μίας χώρα που μας έρχεται στο μυαλό όταν την σκεφτόμαστε. (Elizur 1987)

Το σύνολο των γνώσεων, συναισθημάτων και συμπεριφορών με τις οποίες συνδέεται η αναφορά σε μία χώρα στο μυαλό μας (Boulding 1956). Η εικόνα ενός κράτους έχει **τέσσερα στοιχεία:**

1. **Γνωσιακό στοιχείο:** τι γνωρίζουμε για την συγκεκριμένη χώρα (πόσα πολλά ή πόσα λίγα γνωρίζουμε, τι ακριβώς γνωρίζουμε).
2. **Συναισθηματικό στοιχείο:** τι νοιώθουμε για την χώρα, ποια αισθήματα μας δημιουργεί (π.χ.χαρά, φόβο)
3. **Αξιολογικό στοιχείο:** πως αξιολογούμε την χώρα (π.χ. θετικά, αρνητικά, ουδέτερα)
4. **Συμπεριφορικό στοιχείο:** η τάση για συμπεριφορά που έχουμε απέναντι στην χώρα και σε ότι σχετίζεται με αυτή..

Εικόνες Κρατών

Η «**εικόνα**» ορίζεται με δύο διαφορετικούς τρόπους:

Προβαλλόμενη Εικόνα: ως ιδιότητα του μηνύματος, δηλαδή η προβαλλόμενη από το πολιτικό υποκείμενο εικόνα (image projected, βλ τους ορισμούς στις προηγούμενες διαφάνειες).

Προσλαμβανόμενη Εικόνα: ως λειτουργία του δέκτη, δηλαδή τα χαρακτηριστικά και τις ιδιότητες που αποδίδει ο δέκτης στο πολιτικό υποκείμενο (image perceived).

Οι πολιτικές εικόνες είναι αναπαραστάσεις συλλογικών υποκειμένων.

Τυπολογία Εικόνων

Σύμφωνα με το περιεχόμενο:

1. **Θετική Εικόνα:** γνωρίζω, νοιώθω αξιολογώ θετικά την Ευρωπαϊκή Ένωση, έχω ευνοϊκή τάση για συμπεριφορά απέναντι της.
2. **Αρνητική Εικόνα**

Συμφωνά με το πόσο καλά είναι διαμορφωμένη η εικόνα:

1. **Ισχυρή/Πλούσια Εικόνα:** Είναι καλά διαμορφωμένη – γνωρίζω πολλά για την χώρα. Η εικόνα της έχει διαμορφωθεί από πολλές διαφορετικές πηγές και με βάση διαφορετικά χαρακτηριστικά της π.χ. είμαι Γερμανός έχω μάθει για την Αρχαία Ελλάδα στον σχολείο, πήγα σε ελληνική ταβέρνα στην πόλη μου και πέρασα καλά, μου αρέσει η μουσική τους, πήγα διακοπές και μου άρεσε, ακούω κάτι στις ειδήσεις για την Ελλάδα.
2. **Αδύναμη Εικόνα:** Γνωρίζω λίγα, η χώρα είναι σχετικά άγνωστη. Η εικόνα που έχω για την χώρα έχει διαμορφωθεί από περιορισμένες πηγές. Δεν ξέρω τίποτα για την Ελλάδα, ούτε καν που βρίσκεται στον χάρτη, απλά ακούω κάτι στις ειδήσεις για την Ελλάδα.

Συνεπαγωγές Τυπολογίας Εικόνων

- Όσο πιο πλούσια, δηλαδή από όσο πιο πολλά χαρακτηριστικά της οριοθετείται η εικόνα της, όσο περισσότερες πηγές συμμετέχουν στην διαμόρφωση της και όσο πιο πολλά γνωρίζουν για την Ευρωπαϊκή Ένωση τόσο λιγότερο εύκολο είναι ένα έντονα αρνητικό γεγονός (π.χ. μία κρίση) να παράγει ένα αρνητικό στερεότυπο που θα λειτουργήσει καταλυτικά για την εικόνα του κράτους.
- Προφανώς η εικόνα μπορεί να είναι και ισχυρή και αρνητική. Δηλαδή να γνωρίζω πολλά για την Ευρωπαϊκή Ένωση και αυτά να είναι πολύ αρνητικά. Αυτή είναι η δυσκολότερη εικόνα προς διαχείριση.
- Το ιδανικό είναι η διαμόρφωση μίας ισχυρής/πλούσιας ως προς το περιεχόμενο και θετικής ως προς την στάση εικόνα. Αυτή είναι η πιο καλά προστατευμένη από κρίσεις εικόνα.

Λειτουργία Εικόνας Κρατών

Η εικόνα που σχηματίζει η Ευρωπαϊκή ένωση ως σύνολο παραγόμενων μηνυμάτων ενδέχεται να επιφέρει ριζική μεταβολή της υφισταμένης εικόνας που έχει στο μυαλό του ο δέκτης για την Ευρωπαϊκή Ένωση
ή να επιφέρει μερική διαφοροποίηση προσθέτοντας νέα στοιχεία,
ή και να μην έχει καμία επίδραση όταν οι εισερχόμενες πληροφορίες δεν καταφέρνουν να επηρεάσουν μία σαφώς διαμορφωμένη προϋπάρχουσα εικόνα.

Γιατί είναι σημαντική η εικόνα της Ε.Ε.;

«Χωρίς την ανάδυση ενός ευρωπαϊκού δήμου δεν μπορεί να υπάρξει μια βιώσιμη Ευρωπαϊκή δημοκρατία... στο επίκεντρο του πολυδιάστατου ευρωπαϊκού ελλείμματος της Ε.Ε. βρίσκεται η απουσία μίας διεθνικής συνείδησης που να απορρέει από την ύπαρξη μίας κοινής πολιτικής ταυτότητας μεταξύ των Ευρωπαίων πολιτών». (Χρυσόχοου 2005:31)

«το αίτημα για την ανάπτυξη μιας (παν)ευρωπαϊκής δημόσιας σφαίρας είναι σημαντικό μόνο εφόσον γίνει η παραδοχή ότι η διαδικασία λήψης αποφάσεων σε ζητήματα πολιτικής πρέπει να υπόκειται στον έλεγχο των 'Ευρωπαίων' πολιτών και όχι των πολιτών των ευρωπαϊκών κρατών που συζητούν για τον τρόπο ικανοποίησης των εθνικών συμφερόντων τους». Kunelius και Sparks (2001:13)

Ευρωπαϊκή δημόσια σφαίρα

Η Ευρώπη δεν αποτελεί ένα κοινό επικοινωνιακό χώρο εξαιτίας των πολλών διαφορετικών γλωσσών. Οι Ευρωπαίοι «κατοικούν» στις γλώσσες τους που αποτελούν διαφορετικές δομές αντίληψης και κατανόησης. Παράλληλα η πολυγλωσσία της Ε.Ε. αποτελεί παραγωγικό αίτιο της αδυναμίας να αναπτυχθεί μια ενιαία πανευρωπαϊκή επικοινωνιακή δομή.

«Μια Ευρωπαϊκή δημόσια σφαίρα μεταξύ άλλων θα:

- (1) περιλάμβανε την ύπαρξη μίας πανευρωπαϊκής ημερησίας διάταξης,
- (2) χρειαζόταν να αναχθεί σε σημαντικό συστατικό παράγοντα της καθημερινής πρόσληψης ειδήσεων από τα ευρωπαϊκά ακροατήρια και
- (3) θα συνεπάγονταν ότι όσοι ζουν μέσα στην Ε.Ε. θα άρχιζαν να θεωρούν αυτή την ταυτότητά τους ως υπερβαίνουσα, τουλάχιστον σε ένα βαθμό, της εθνικής τους ιθαγένειας ως πολίτες ενός από τα κράτη-μέλη της Ε.Ε.»(Schlesinger & Kevin 2000)

Ευρωπαϊκή δημόσια σφαίρα

Κανονιστικά πλαίσια

«**Λογική της δημοκρατίας**»: τι περιεχόμενο πρέπει να έχει το μήνυμα για να βοηθήσει την πραγμάτωση της δημοκρατίας

«**Λογική του εξευρωπαϊσμού**» : τι περιεχόμενο πρέπει να έχει το μήνυμα για να ενισχύσει την διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Αξιολογικά ουδέτερες προσεγγίσεις

«**Λογική του μηχανισμού παραγωγής ειδήσεων**» τι περιεχόμενο πρέπει να έχει το μήνυμα για να μεγιστοποιήσω τις πωλήσεις

«**Λογική της εκστρατείας**» (campaign mode): τι περιεχόμενο πρέπει να έχει το μήνυμα για να κερδίσω τις εκλογές (ή ευρύτερα για να πετύχω πολιτική κυριαρχία);